

Deel 1 Dierenrechten als oplossing voor dierenleed?

De laatste jaren wordt er gesproken over het toekennen van grondrechten aan dieren, onder meer om dierenleed en het uitsterven van diersoorten te voorkomen.

Stel, bij het vak Nederlands ga je deelnemen aan een meningvormende discussie over de volgende vraagstelling: 'In hoeverre zijn grondrechten voor dieren dé oplossing voor het dierenleed?'

Je moet je ter voorbereiding in eerste instantie baseren op bron 1, waarin een voorstel voor dierenrechten van de filosoof Martha Nussbaum wordt besproken. Je neemt allereerst de gedachtegang van bron 1 stapsgewijs door en controleert of je de inhoud ervan begrijpt.

Lees bron 1.

Volgens bron 1 ligt er een duidelijke basisaannname achter het toekennen van grondrechten aan dieren om dierenleed te stoppen.

- 1p **1** Citeer uit alinea 1 tot en met 3 de zin die deze basisaannname het best weergeeft.

In alinea 5 en 6 wordt een “krachtige theoretische strategie” (regels 55-56) besproken om rechten toe te kennen aan dieren.

- 4p **2** Vat deze strategie in vier kernpunten samen. Baseer je antwoord op alinea 5 en 6.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 55 woorden.

Volgens alinea 7 zit er een tegenstrijdigheid in Nussbaums uitspraken over de superioriteit van mensen.

- 2p **3** Leg deze tegenstrijdigheid uit.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 30 woorden.

In alinea 9 tot en met 11 staan drie kritiekpunten centraal bij de “praktische uitwerking” (regel 134) van dierenrechten door Nussbaum.

- 3p **4** Vat per alinea het kritiekpunt op de praktische uitwerking samen.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 40 woorden.

Je signaleert dat de auteur van bron 1 de theoretische en praktische uitwerking van Nussbaums ideeën herhaaldelijk negatief typeert, met name in alinea 8 en alinea 9.

- 2p **5** Citeer uit elk van deze twee alinea's een zinsgedeelte van maximaal zeven woorden waaruit dit duidelijk blijkt.

In alinea 8 en alinea 12 plaatst de auteur een principiële kanttekening bij de acceptatie van dierenrechten door mensen.

- 1p 6 Welke bewering geeft deze kanttekening het best weer?
- A Mensen zijn deels innerlijk tegenstrijdige en kwaadardige wezens.
 - B Mensen zijn in feite niets meer dan roofdieren met een bewustzijn.
 - C Mensen zijn niet consequent in staat tot het doen van het goede.
 - D Mensen zullen zich uiteindelijk steeds superieur wanen aan dieren.
- 2p 7 Welke bewering geeft de hoofdgedachte van bron 1 het best weer? Het toekennen van dierenrechten is volgens de auteur van bron 1 weliswaar een zeer zinnig idee, maar
- A hieraan moeten mensen dan geen plichten voor dieren koppelen.
 - B hierbij moet dan Nussbaums capabiliteitsbenadering steeds leidend zijn.
 - C hierbij moet dan worden recht gedaan aan de verschillen tussen mensen en dieren.
 - D hierbij moeten dan realiteitszin en praktische uitvoerbaarheid vooropstaan.

Op basis van bron 1 besluit je de hoofdvraag voor je voorbereiding uit te werken in drie deelvragen:

- 1) *In hoeverre zijn dierenrechten wenselijk?*
- 2) *In hoeverre zijn dierenrechten haalbaar?*
- 3) *In hoeverre zijn er aanvullingen op het dierenrechtenvoorstel van Nussbaum of alternatieve voorstellen die beter werken?*

Je stelt vast dat je deelvraag 1 kunt beantwoorden met bron 1. Voor de beantwoording van deelvraag 2 selecteer je twee aanvullende bronnen: bron 2 en bron 3. Je neemt deze bronnen eerst afzonderlijk door en vergelijkt de gedachtegang ervan met die van bron 1.

Lees bron 2.

In alinea 10 van bron 1 staat een standpunt bij de vraag wat er moet gebeuren met de bio-industrie, “het grootste pijnpunt” bij de haalbaarheid van dierenrechten. Uit bron 2 kan een tegengesteld standpunt worden afgeleid.

- 3p 8 Geef per bron het standpunt weer, met het bijbehorende hoofdargument, via onderstaande tabel.

Neem de nummers uit de tabel over en zet daarachter je antwoord.

bron 1	standpunt: ...(1a)...	hoofdargument: ...(1b)...
bron 2	af te leiden standpunt: ...(2a)...	hoofdargument: ...(2b)...

“De gedachte, zo concludeert Leroy, dat die hoogwaardige rol zomaar overgenomen zou kunnen worden door groenten, fruit en supplementen, is louter speculatief en zelfs onverantwoord als risico’s daarvan (ideologisch) worden genegeerd.” (regels 9-12, bron 2)

- 1p **9** Welke oplossing noemt bron 1 voor het probleem dat in dit citaat wordt besproken? Citeer één woord uit alinea 9 tot en met 12 van bron 1.

Je twijfelt eraan of bron 2 wel een betrouwbare informatiebron is.

- 1p **10** Typeer de betrouwbaarheid van bron 2 door onderstaande zinnen telkens aan te vullen met één woord.

Bron 2 is enerzijds betrouwbaar, omdat het standpunt wordt onderbouwd met ...(1).... . Anderzijds is bron 2 minder betrouwbaar, omdat bron 2 mogelijk ...(2)... is.

Lees bron 3.

In bron 3 wordt Scruton gepresenteerd als een tegenstander van dierenrechten.

- 2p **11** Welke twee argumenten voert Scruton aan tegen dierenrechten, volgens bron 3?

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 20 woorden.

Volgens bron 3 ziet Scruton een oplossing voor dierenleed die afwijkt van de oplossing uit bron 1.

- 2p **12** Noem de oorzaak die volgens Scruton tot dierenleed leidt en de oplossing die hij hieraan verbindt, gelet op bron 3.

Voor de beantwoording van deelvraag 3 ('In hoeverre zijn er aanvullingen op het dierenrechtenvoorstel van Nussbaum of alternatieve voorstellen die beter werken?') selecteer je nog een laatste aanvullende bron: bron 4. Je neemt deze bron eerst afzonderlijk door en vergelijkt vervolgens de gedachtegang ervan met die van bron 1 en bron 3.

Lees bron 4.

In alinea 2 van bron 4 staat een constatering over 'gedomesticeerde dieren' centraal. Daaraan wordt in alinea 3 tot en met 5 een voorstel over dierenrechten verbonden, met een hoofdargument daarbij.

- 3p **13** Vat deze redenering samen via onderstaande tabel.
Neem de nummers uit de tabel over en zet daarachter je antwoord.
Geef antwoord in volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 40 woorden.

constatering	1:
voorstel	2:
hoofdargument	3:

Het voorstel voor dierenrechten uit bron 4 kan het predatieprobleem uit bron 1 gedeeltelijk oplossen.

- 2p **14** Leg dit uit door onderstaande zinnen aan te vullen.
Neem de nummers uit de zinnen over en zet daarachter je antwoord.
Gebruik voor je aanvullingen in totaal niet meer dan 20 woorden.

Het predatieprobleem wordt door het voorstel deels *wel* opgelost want wilde dieren ...(1)...

Het predatieprobleem wordt door het voorstel deels *niet* opgelost want gedomesticeerde dieren ...(2)...

Nussbaum in bron 1 denkt duidelijk anders over het schadelijke gedrag van wilde dieren dan Kymlicka en Donaldson in bron 4.

- 1p **15** Welke typering maakt dit verschil in denken het best duidelijk?
Anders dan Kymlicka en Donaldson vindt Nussbaum het gedrag van wilde dieren
A destructief en onoverkomelijk.
B gevaarlijk maar begrijpelijk.
C gewelddadig maar aanpasbaar.
D immoreel en onveranderbaar.

In alinea 1 van bron 4 bespreken Kymlicka en Donaldson de positie van wilde dieren in hun dierenrechtenvoorstel.

- 1p 16 Wat is de overeenkomst tussen deze visie en die van Scruton uit bron 3? de visie dat de mens de wilde natuur vooral
- A beheersbaar moet houden
 - B ontoegankelijk moet maken
 - C veiliger moet inrichten
 - D wild moet laten blijven

Je hebt nu naar je idee voldoende informatie verzameld om je voorbereiding voor de meningvormende discussie af te ronden. Met een medeleerling die ook aan de discussie zal deelnemen, controleer je ten slotte voor deelvraag 2 en 3 of je voorbereiding wel volledig is.

Je medeleerling legt je onderstaande vier uitspraken voor over de *haalbaarheid* van dierenrechten.

- 3p 17 Geef per uitspraak aan of deze wel of niet wordt besproken in een of meer van de bronnen 1 tot en met 4.

Neem de nummers van de uitspraken over en zet daarachter *wel* of *niet*.

- 1 Het breed toekennen van rechten aan dieren kan ernstige gevolgen hebben voor de mondiale menselijke voedselvoorziening.
- 2 Het is juridisch erg ingewikkeld om dierenrechten vorm te geven.
- 3 Het toekennen van rechten aan dieren houdt geen rekening met dieren die zeer schadelijk zijn voor de mens zoals ratten en malariamuggen.
- 4 In de politiek is er momenteel nauwelijks tot geen aandacht voor het belang van dierenrechten.

Je medeleerling legt je ook onderstaande vier uitspraken voor over de *aanvullingen* op en *alternatieve voorstellen* voor dierenrechten.

- 3p 18 Geef per uitspraak aan of deze wel of niet wordt besproken in een of meer van de bronnen 1 tot en met 4.

Neem de nummers van de uitspraken over en zet daarachter *wel* of *niet*.

- 1 Het toekennen van dierenrechten wil niet noodzakelijkerwijs zeggen dat dieren in álle opzichten gelijkwaardig aan de mens zijn.
- 2 Huisdieren moeten in de discussie over dierenrechten zeker een aparte status krijgen.
- 3 Naarmate dieren meer verwant zijn aan mensen, kunnen ze eerder aanspraak maken op dierenrechten.
- 4 Ook zonder het invoeren van dierenrechten kun je van mensen eisen dat ze op een goede manier met dieren omgaan.